

Ali si kaj pridobimo s tem, da bode v prihodnje kuhinjska sol za 2 gld. 48 kr. cenejša, živinske soli pa ne bode več?

Večina poslancev, ki je v državnem zboru to postava sklenola, misli, Bog ve kakošno dobroto je človeku skazala; ali pogledimo to od njih imenovano „dobroto“ bolj na tanko.

Cent kuhinjske soli, ki je dozdaj veljal okoli 8 gld. 50 kr. bode v prihodnje za dva gld. 48 kr. cenejše, — po takem bode cent veljal okoli 6 gld. čeravno ima naše cesarstvo toliko soli in se s tako majhnimi stroški prideluje, da bi lahko bila polovico cenejša. Ali tudi to znižanje soli bomo morali drago plačati in sicer s tem, da za živino ne bomo več dobivali soli, ki se je dozdaj po 2 gld. 80 kr. prodajala. Kar je tedaj edna roka dala, je vzela druga. Kmetijski gospodarji potrebujejo za živino soli, ako je hočejo s pridom rešiti, — ker pa si ne morejo kupiti živinske, morali bodo dati kuhinjsko. Dozdaj se je kuhinjska kupovala po 8 gld. 50 kr. in živinska po 2 gld. 80 kr. cent, skupaj tedaj ta 2 centa po 11 gld. 30 kr. v prihodnje bo moral za ravno to potrebo (2 centa po 6 gld.) plačati 12 gld. Po takem se tedaj za veliko večino kmetijskih ljudi, ki za živino potrebujejo soli, sol nikakor ni znižala, ampak podražila.

Minisier kmetijstva sicer išče sredstva, kako bi se dala iz kuhinjske soli delati taka živinska, da bi je človek ne mogel uživati, in po tem bi se sopot vpeljala živinska sol. Ali skrivnosti, katerih iskati vsemu drugemu svetu ni bilo potreba, kako da jih išče ravno naša država soli toliko polna kakor nobena druga? „Nov.“

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje.)

Del IV.

14. Ni nam vendar zadosti železi in vedeti zamenjivati, treba nam je imeti stvari, da jih zamenjujemo t. j., drugič treba je plodne industrije. Da še kdo naj bolj želi žakelj moke ali funt soli, ne more je inače dobiti, ako ne da štacunarju kaj druga veljavnega v zameno. Jako bogat človek napravi na leto mnogo več zamen kakor ubogi, delavec, ki dela za dobro plačo več, kakor kateri se le slabo plačuje, kmetovavec si mnogo več potrebnih in vgodnih mu stvari omisli, t. j. zamen načini kedar mu je dobra letina, nego kedar slaba. A v obče, bogata dežela ima več zamen doma in drugod nego vboga, ktera napreduje več, nego ktera zaostaja, ter ena in ista dežela več v dobi dobre, nego v časih slabe industrije.

15. Tretji pogoj je moralni karakter. Ljudje ne zamenjajo vsikdar ob enem veljavo za veljavo, blago za blago; dostikrat en ali drugi čaka za povratek, kterege ima za zameno svojega blaga dobiti, t. j. da svoje izpravke ali kapital na dobro zaupanje ali kredit. Veči del zamenjivanja ali trgovine teče po zaupanju ali kreditu: a kakšen je kredit takšno je zamenjivanje.

Lehko se nagne tukaj ta nepoštenju; kder pa so ljudje nepošteni, goljufujejo drug drugega v kolikoči in kakoči blaga, kterege medsebeno zamenjujejo. Kder pa se tako godi, se zamenjivanje vedno pomanjšuje; gotovo nikdo, če si le inače pomagati more, z goljufi opravkov imeti neče. Zato so postave ki goljufe silijo pošteno ravnati; kedar so te po vsem pravične in se dobro svršujejo je več obilnega zamenjivanja, nego kedar so nepravične, sebične, enostranske, ter se le slabo in nepošteno rabijo. Tako se tedaj ravnajo po narodnem moralnem karakterju dobre postave, dobro njihovo izvrševanje, dobro izpravljanje in zamenjivanje blaga.

16. V ravno takšnih razmerah je naše zamenjivanje z tuji: če ravnamo z njimi pošteno in prijazno, dohajali bodo rajši z našimi svoje izdelke zamenjivat, nego drugod, kder se tako dobro ne spremajo. Na ta način mogoče nam bode leže si vsega pridobivati, česar potrebujemo; naša industrija in dober moralen karakter donašal nam bode dober sad in naplačo. Sebično, izlačitvo, enostransko ravnanje in politika se sama ubija, sama sebe naškoduje, tako pri celih narodih kakor pri vsakem pojedinem človeku.

(Dalje prihodnjič.)

Dopis.

Iz Maribora. Pri nas se kaže prav dobra letina, vsa zimska žita stojijo izvrstno, so lepo odcvela in imajo dolgo in debelo klasje, ravno tako stojijo tudi jara žita, in kuruza (turšica), oves, ječmen, proso, krompir itd. vse raste tako lepo, da je veselje gledati. Iz početka tega meseca je sicer že suša kuruzi začela, nekoliko škodovati, in sploh je bilo že deža potrebno; 10. t. m. smo pa dobili obilno mirnega in toplega deža, ki je spet vse oživel.

V vinogradih se kaže mnogo grozdja in je že tudi lepo ocveto, če nas Bog obvarje hudega vremena, bomo imeli prav obilno bratvo.

V sudovnjakih pa je žalostna prikazen, jabelk in bruskek ne bo nič, krivo je morebiti to, da je bilo precej mrzlo, ko so drevesa cvela; črešenj tudi ni mnogo, orehov še je precej videti, marilic, breskev bo zelo malo; samo slive (češplje) so tako zelo polne, da če jih le ostane polovica, kar jih je zdaj na drevesih gledati, jih bomo dobili toliko, kolikor jih ni bilo že mnoga leta.

V vrtih za zelenje so pred dežjem pojele mnoge zemeljske bolhe, mnogo pa je vzela suša; zelja (kapusa) bo tedaj malo, če ne bo izrastlo bolj ono, ki se je po dežu nasadilo.

Če nam Bog ohrani to, kar se nam letos poprek kaže, moramo celo zadovoljni biti.

Od 21. do 21. t. m. bode pri naših č. o. franciškanih v slovenski fari pobožnost in sicer na čast 205 japonskih marternikov, ktere so sv. oče Pij IX. 7. julija 1867 zveličanim pristeli in med katerimi je tudi blizo 50 iz reda sv. Franciška. — Vsak dan bo ob devetih zjutra slovenska pridiga in pevana maša, ob petih popoldne pa nemška pridiga in blagoslov.

Iz Ormuža. F. W.—g. Že večkrat se je bralo po časnikih, kako Ljutomerska čitalnica krepko napreduje, kako pri vsakoj priliki, ktera se joj pruža, narod vzbuja, in kako po svojih pevcih mile glase slovenskih pesem med narod trosi in razširjava. Vendar mislim, da ne bode odveč, ako tudi jaz katero o njej pregovorim, posebno zarad tega, ker jena delavnost ni omejena samo na Ljutomer, ali na ljutomersko župo (faro), nego jen duh je doprl tudi v naš gradič. K temu je pa naj več pripomogel shod, kterege so čitalničini pevcu imeli v Velikonedelji in pa v Središču, ker vsakega izhoda se je vdeležilo več naših mestjanov, ako ravno ne iz narodnega sočutja, nego iz radovednosti. Kakor je obče znano, je naš grad zelo nemškutarski, in ne broji več narodnjakov, kakor kakih 5 ali 6, in še nedavno sem slišal nekega nemškutarja, kako se je bahal, da je naš grad naj solidarnejši in naj mirnejši, in da Ljutomerčane izsmehovati more, kateri imajo tako razprtijo „mit den dummen bündischen“. Ali zdaj se je, hvala Bogu, tudi tukaj začelo narodno gibanje vkljub vsemu nasprotovanju nemškutarjev. Zdaj se protivniki penijo od jeze, kakor se je zagorec penil, kadar je mjilo jedel misle da švajcarski sir je, in se pogovarjajo, da jim ne bode več živeti, da ne bodo več mogli uradovati, ako bode ta reč tako napredovala. Nič jim tedaj nekoristijo tisti policaji in žandarji, kateri so bili, kakor se je govorilo, pri izletu ljutomerskih čitalničinih pevcev z nalogom v Središče poslani, naj bi vsakega požirača nemcev (germanofaga) na mah v luknjo vtaknoli, ker vkljub vsemu temu se je začel slovenski duh razvijati in naši kmetje spoznavajo, da morajo na svojih nogah stati, ako hočejo sebi in narodu koristiti, oni so osvedočeni, da se sužen večidel le za dobro svojega gospodarja trudi, sam za se pa prazne pene dobiva. Govorilo se je pred nekoliko meseci, da bi se pri nas vtemeljilo narodno gledišče, ali žalibog ta je bila prazna, no nepotrpežljivo pričakujemo zdaj narodno veselico, ktera ima v kratkem biti in k kateri tudi pričakujemo ljutomerske čitalnične pevce. Zadnji čas smo imeli školni odbor voliti, ali obnašali smo se, skoraj bi rekel, brez vsega uma, ker izvolili smo dva mestjana, kterima se pravi, da sta neizmerno slaba prijatelja Slovencev, in pa enega moža iz ptuje župe. Taj odbor je imel važno nalogo voliti župnega učitelja, in od veselja nam je sree poskovalo, ker smo se nadjali, da bodo naši ponemčeni mestjani vsaj v tej važni reči nam in svojim pravični, ker med prošniki je bilo več izvrstnih v vseh školskih predmetih dobro izurjenih možev, — ali ta nam je hudo spodletela. Med prošniki je bil tudi neki mlad zvit mož vetrnjak, kter vsaki veter uboga; pred

tremi leti, ko je bila volitev učitelja v Veržih, je bil ta veteranjak navdušen Slovenec, obljubil je tamkaj vstanoviti čitalnico, bil je skoraj bi rekel, pripravljen življenje žrtvovati za svoj narod, samo da bi bil za učitelja izvoljen; — v Ormužu je bil gotov Nemeč, prav za prav nemškutar, kateri hoče vse sile napinjati, da jarmi nemščina slovenščino; škola jegova da bode celo liberalna, ktere ne bode nobeden duhoven se svojoj nasočnostjoj oskruniti smel; obetal še je tudi druge reči, in pravi se, kar mi ne verjamemo, da je obljubil stričico gosp. načelnika za ženo vzeti. — Odbornik iz ptaje župe se da pregovoriti od mestjanov in taj veteranjak je s tremi glasi proti dvema izvoljen za učitelja. — Iz globokega spanja zdrاملjena je trepetaje spoznala zdaj cela župa, kam zna nemškutarija narod zavesti. Vsi kmetje od prvega do zadnjega, združeni s nekterimi mestjani so se vzdignoli, in se borijo in branijo proti toj v nebo kričečoj krivici, pa ne revolutionarno, kakor nas črnijo nasprotniki, nego postavno, ker vložili so prošnjo, protestovali proti temu in prosili za pomoč; pripravljani so na svoje stroške si zagraditi drugo školo in tudi učitelja oskrbovati, kakor da bi svojo deco v tako školo pošiljali, kder se narodu protiven učitelj z svojo kulturo baha. — Nadjamo se, da bode pravična reč zmagala.

Naj nam bode ta žalostna prigodba za poduk, da bomo pri vsakih, posebno pa tako važnih volitvah enoglasno volili poštene in goreče Slovence.

Politični ogled.

V državnem zboru so 6. t. m. bile dokončane denarne razprave. Ves državni dolg se bo v taki dolg spreminil, ki daje pet procentov, in od obresti tega dolga se bo jemalo 20 procentov. Pristavljena je obljuba, da se ta davek ne more zvikšati. Izločene so srečke od leta 1854 in 1860 in davkovsko posojilo od leta 1864. — Mislimo, da se tudi s tem ne bo pomagalo naši denarstveni stvari.

Po dolgem besedovanju je državni zbor tudi dovolil prodajo, državnega nepremakljivega imetka po nasvetu odborom.

Finančni minister je državnemu zboru predložil 3 postavne osnove in sicer 1. postavno osnovo o nekih spremembah neposrednega davka za leto 1868; 2. o nekih spremembah glede vžitnine od žganja, piva in sladkorja in 3. o nekterih spremembah glede že doplačenega državnega dolga.

Ministerstvu notrajnih zadev se dovoli še izvanredni potrošek s 100.000 gld. in redni potrošek s 13.500 gld.

Po vsem tem bodo tedaj znašali letošnji državni stroški 320.230.526 gld.

Pravi se, da se bo državni zbor 28. junija razpusil.

Ogerska brambovska postava se je v ministerskem zboru potrdila in se bo v kratkem dala ogerskemu državnemu zboru.

Ruski car je ukazal, da so politični zločinci pomiloščeni in smejo iti domu. Novi ruski poslanec v Parizu g. Stakelberg je odkrito izrekel, da bi Rusija mirna ostala, če bi se začel boj med Francosko in Prusijo, in to zato, da bi se Avstrija ne mogla vojske vdeležiti, Rusija bi le po tem prišla za orožje, če bi Avstrija pomagala Francoski. Ruski poslanec v Parizu je rekel, da se boji, da se bode Avstrija vtikala v srbske zadeve in svojo armado poslala v Srbsko.

Kmetijski nemiri v Francoski, ki so se začeli zavoljo desetine in so posebno proti duhovščini obrnjeni, ne prenehajo in moralo bo dojeti vojaštvo na pomoč.

Na Bolgarskem vsak dan bolj in bolj kipi od vseh strani dohajajo glasi o upornih četah in videti je, da bi se zdaj res znal začeti občni punt.

Iz Aten se piše, da bode Turška odzvala svojega poslanca.

Iz Krete so došli glasi, da so bili Turki 28. p. m. pri Heraklijonu prav tepeni.

Novičar.

Dunajski časnik „Wien. Zeit.“ je prinesel novo postavo o organizaciji okrajnih sodnij.

Pravi se, da se bode sklical občni katoliški crkveni zbor 8. decembra 1859.

Od leta 1862 smejo judje stanovati v Gradcu in zdaj se jih je že tamo naselilo više 300. Tudi v Mariboru so se zadnji dve leti začeli judje vstanovljati.

Princ Napoleon je zdaj v Pragi; vsled naj novejše dogodbe v Srbiji ne pojde v Belgrad.

„Politiki“ se piše iz Pesta: Puhla je zmotnjava misliti, da ima ogerska levica kaj več sočutja, do narodnih prizadevanj na Českem ali narodov ogerskih. V tej zadevi se ne loči stranka od stranke ne za las. Ogrri dobro vedo, da bi federalizem toliko bil, kakor vničenje jihovega nadvladanja, in ker čutijo, da je jihovo nadvladanje, v naj ožejši zvezi z obstankom jihove narodnosti, je celo naravno, da jih je strah federalizma. Čehi tedaj ne smejo pričakovati od Ogrov ne le nikakoršne podpore, temoč naj hujše nasprotovanje.

Iz Belgrada je došel telegram, da je dežela celo mirna in da vladin list „Vidovdan“ pravi: Glava in oča ubojne zarote je Aleksander Karagjorgjevič, prejšni vladar Srbski, jegovo glava ne bo nosila krone. Obrenovič III. je mrtev, živel Milan Obrenovič IV. Milan Obrenovič je ranjkega knjeza stričič, ki se je zadnja leta v Parizu šolal, zdaj je na potu v Belgrad, kamor se je iz Dunaja tudi napotil Aleksander Karagjorgjevič.

15. t. m. ob 11 pred poldnevom je bil v Belgradu pogreb srbskega knjeza Mihaela, pri katerem so se vdeleželi vsi poslanci in tudi general Gablenc, ki je bil od naše vlade poslan. Srbska je celo mirna.

V sobota 13. t. m. je bila v Pragi velika bakljada na čast 70 let staremu českomu zgodovinarju g. F. Palackyju; prevod te bakljade je trajal blizo 2 uri, in vdeležile so se pri nji vsa društva v Pragi in okolici, da bi prinesla srčen pozdrav „očetu českega naroda“. Telegramov je došlo od vseh strani više 200; tudi mariborski Slovenci so poslali pozdravni telegram; ali ne samo v Pragi je bila velika svečanost tomoč tudi po vseh krajih Česke in Moravske se je slavil „oče naroda“ Palacky.

Slavno ministerstvo uka je ukazalo, da se za spričala v ljudskih šolah ne sme jemati plačilo.

Slovensko slovstvo.

Ravnokar je došel na svetlo: „Cvetnik slovenske slovesnosti.“ Berilo za više gimnaziije in realke. Sostavil Ant. Janežič, c. k. profesor na viši realki v Celovcu. Ta knjiga obsega bogato nabiro zabavno-produčevnih izdelkov najboljše domače književnosti v vezani in nevezani besedi; priporočamo jo zatoraj ne le samo tem, ki jim je namenjena, ampak tudi učiteljem ljudskih šol in sploh vsem Slovencem; ki hočejo poznati domače slovstvo in se prepričati, da je naš materni jezik lep, mil in gladek.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	—	5	55	6	20	6	10
Rži	3	10	3	70	4	—	4	—
Ječmena	3	—	3	85	3	80	3	80
Ovsa	1	70	2	15	2	10	2	10
Turšice (kuruze) vagan	3	10	3	35	3	10	3	10
Ajde	3	—	3	15	3	50	3	50
Prosa	3	—	3	10	3	10	3	20
Krompirja	1	60	1	30	1	40	1	40
Govedine funt	—	22	—	25	—	24	—	24
Teletine	—	20	—	27	—	22	—	22
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	26	—	24	—	24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	—	—	8	—	8	—
„ 18" „ „ „	—	—	—	5	30	—	—	—
„ 36" mehkih „ „	6	—	—	—	5	50	—	5
„ 18" „ „ „	—	—	—	8	55	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	50
„ „ mehkega „ „	—	60	—	55	—	45	—	45
Seña cent	1	50	1	20	—	90	—	80
Slame cent v šopah	1	10	1	10	—	65	—	65
„ „ za steljo	—	70	—	80	—	60	—	50
Slanine (špeha) cent	40	—	36	—	40	—	38	—
Jajec, četiri za	—	10	—	10	—	10	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 53 kr. a. v.

Ažijo srebra 113.65.

Narodno drž. posojilo 63.15.

Loterijske srečke.

V Trstu 10. junija 1868: **45 34 22 49 90**

Prihodnje srečkanje je 24. junija 1868.